

TEUVAN KUNNAN HYVINVOINTIKERTOMUS

Raportti vuodelta 2017 ja suunnitelma vuodelle 2018

Dokumentin sisältö

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA 2017

....1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2018

....2 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

....3 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

....4 Hyvinvointisuunnitelma

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

....5 Suunnitelman laatijat

....6 Suunnitelman hyväksyminen

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA 2017

JOHDANTO

Hyvinvointikertomus on kunnan hyvinvointijohtamisen työväline ja poliittisen päätöksenteon tuki, joka toimii kunnan strategiatyön sekä toiminnan ja talouden suunnittelun yhtenä perustana. Käytännössä hyvinvointikertomus on ymmärrettävään muotoon kirjoitettu tiivis asiakirja, joka valmistellaan kunnan eri hallinnonalojen asiantuntijoiden yhteistyönä.

Kuntalaki edellyttää kunnilta asukkaiden hyvinvoinnin edistämistä. Hyvinvointikertomus tukee tätä tehtävää tarjoamalla työvälineen hyvinvointitarpeiden kartoittamiseen, hyvinvoinnin edistämisen suunnitelman tekemiseen sekä saavutusten ja toteutettujen toimenpiteiden arviointiin. Terveystieteiden laki velvoittaa kuntia tekemään hyvinvointikertomuksen. Lain pykälässä 12 todetaan, että kunnanvaltuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava laaja hyvinvointikertomus ja kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain.

Hyvinvointityöryhmä on analysoinut kunnan hyvinvointi-indikaattoreista saatavaa tietoa sekä niiden perusteella ja muun olemassa olevan tiedon perusteella laatinut valtuustokaudelle suunnitelman tavoitteista sekä toimenpiteistä ja niihin tarvittavista resursseista. Valituilla mittareilla pyritään osoittamaan vaikuttavuutta. Tässä vuoden 2017 kertomuksessa hyvinvointitietoa analysoidaan vuosittaisen raportoinnin näkökulmasta.

Vertailukunniksi hyvinvointikertomukseen on otettu 2000-5999 asukkaan kuntien keskiarvot sekä Sastamala, Suupohjan seutukunta ja Ähtäri. Kunnan hyvinvointitietoja on verrattu myös Etelä-Pohjanmaan ja koko maan tietoihin.

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

TALOUS JA ELINVOIMA

Verotulot laskivat vuonna 2016 edelliseen vuoteen verrattuna 0,5 milj. euroa. Vuonna 2017 verotulot nousivat vastaavalla määrällä.

Vuonna 2016 valtionosuudet nousivat 0,4 milj. euroa. Kehitys jatkui hyvänä vuonna 2017, jolloin valtionosuudet nousivat 0,5 milj. euroa.

Vuosikatteella mitattuna kunnan talous on kehittynyt parempaan suuntaan. Kunnassa aiempina vuosina toteutetut kolme erillistä säästöpakettia ovat laskeneet oman toiminnan menoja, minkä seurauksena vuosikate on saatu nousemaan ylijäämäiseksi. Tammikuussa 2018 tehdyn ennusteen mukaan vuosikate tulee olemaan vuonna 2017 noin 2 milj. euroa.

Vuoden 2017 lopussa kunnanvaltuusto hyväksyi talouden tasapainottamisohjelman, joka tulee vahvistamaan kunnan talouden toimintaedellytyksiä tulevaisuudessa. Jos sote-menot toteutuvat ennakoitua suurempina, se voi vaikeuttaa taloudellisten tavoitteiden saavuttamista vuosina 2019 ja 2020.

Kunta on velkaantunut voimakkaasti viime vuosina. Vuoden 2016 tilinpäätöksessä asukasta kohden laskettu velan määrä oli 4 973 euroa. Näyttäisi kuitenkin siltä, että velan määrä olisi kääntymässä laskuun vuonna 2017.

Kunnan väestökehitys on heikko. Väestön määrä laskee vuosittain keskimäärin 80 - 90 hengellä. Vuoden 2017 alussa Teuvalla asui 5 363 kuntalaista. Syyskuun loppuun mennessä väkiluku oli laskenut 66 hengellä. Yhtenä synä heikkoon väestökehitykseen on ollut kuntien välisen nettomuuton negatiivisuus. Toisena synä on ollut kuolleiden enemmisyys suhteessa syntyneisiin.

Työikäisen väestön väheneminen jatkui vuonna 2016. Huoltosuhde on Teuvalla selvästi korkeampi kuin verrokeilla.

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Teuvalla on kiinnitetty huomiota lasten, varhaisnuorten ja lapsiperheiden hyvinvointiin ja terveyteen liikunnan, ravitsemuksen ja omatoimisuuden tukemisella. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin mittareina on käytetty uusimman kouluterveyskyselyn tuloksia, jotka keuhällä 2017 koulussa opiskelleiden 8- ja 9-luokkalaisten osalta valmistuivat marraskuussa 2017.

Kouluterveyskyselyjen mukaan teuvalaisten nuorten kokemus omasta terveydentilastaan on hieman parantunut, ollen jonkin verran parempi kuin vertailukunnissa tai koko maassa keskimäärin. Teuvalaisten nuorten ystävältilanne on parempi verrattuna Suupohjan seutukuntaan, Etelä-Pohjanmaahan ja koko maan tilanteeseen. Teuvalaispojat olivat tyttöjä useammin vailla läheistä ystävää.

Teuvalaisten nuorten tupakointi on vuodesta 2013 vuoteen 2017 vähentynyt merkittävästi eli viiden prosenttiyksikön verran. Tupakoijia on kuitenkin enemmän kuin vertailukunnissa, mutta vähemmän kuin Suupohjan kunnissa keskimäärin. Erityisesti tyttöjen tupakointi on Teuvalla vähentynyt. Sen sijaan 8.-9.luokkalaisten humalahakuinen juominen on edelleen yleistä, sillä 20,8 % nuorista oli humalassa vähintään kerran kuukaudessa. Asia on huolestuttava kun sitä verrataan koko maan keskiarvoon, joka on 10,4%. Koko Suupohjan seutukunnassa nuorten humalahakuinen juominen on huomattavasti suurempaa kuin maassa keskimäärin.

Ylipainoisten nuorten määrä on vuodesta 2013 pysynyt ennallaan ollen hieman alemmalla tasolla kuin samankokoisissa kunnissa tai maassa keskimäärin. Kouluterveyskyselyn mukaan vuodesta 2013 vuoteen 2017 hengästyttävää liikuntaa harrastavien nuorten määrä on jonkin verran laskenut. Hengästyttävää liikuntaa harrastavien nuorten määrä on Teuvalla pienempi kuin Suupohjan alueella, mutta suurempi kuin Etelä-Pohjanmaalla ja koko maassa keskimäärin.

Opetushallitus on myöntänyt Yhtenäiskoululle vuodesta 2013 lukien rahoitusta kerhotoimintaan. Pääsääntöisesti rahoitusta on käytetty koulupäivän jälkeisten liikuntakerhojen järjestämiseen. Vuonna 2017 kerhotoimintaa on laajennettu myös käsityön ja musiikin pariin.

Koulujen kiusaamisen ehkäisyn toimintakulttuuria on vahvistettu yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa. Yhtenäiskoululla on

järjestetty kiusaamisen vastaisia tapahtumia eri toimijoiden kanssa yhteistyössä. Kouluterveyskyselyjen mukaan vuodesta 2011 lähtien 8. ja 9.luokan oppilaiden kokemus koulukiusaamisesta on vähentynyt selkeästi ollen maan keskitasoa.

Terveydenedistämisasiaktiivisuus (TEA) perusopetuksessa kuvaa terveydenedistämisasiaktiivisuutta kunnan alueella sijaitsevilla peruskouluilla. Sen mukaan Teuvalla terveyden edistäminen koetaan tärkeämmäksi kuin Suupohjassa, Etelä-Pohjanmaalla tai koko maassa keskimäärin.

Toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden osuus on Teuvalla vähentynyt vuodesta 2014 vuoteen 2016. Teuvalla toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden määrä on hieman pienempi kuin Suupohjan seutukunnassa keskimäärin. Alle 17-vuotiaiden lasten huostaanottojen ja kiireellisten sijoitusten määrässä ei ole tarkastelujaksolla tapahtunut merkittäviä muutoksia. Määrä on alle maan keskiarvon. Lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä on Teuvalla enemmän alle 17 -vuotiaita kuin seutukunnassa keskimäärin. Tilanne on pysynyt samansuuntaisena vuodesta 2011 vuoteen 2015.

Lastenpsykiatrian erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit ovat alle 12 -vuotiaiden vuotiaiden lasten osalta vuodesta 2009 vuoteen 2015 lisääntyneet merkittävästi. Käyntejä on kuitenkin vähemmän kuin Etelä-Pohjanmaalla tai koko maassa keskimäärin. Alle 16-vuotiaiden psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät ovat alle maan keskiarvon vuotta 2013 lukuunottamatta, jolloin laitoshoitopäiviä on ollut huomattavan paljon. Kasvatus- ja perheneuvolan asiakkuudet ovat kaksinkertaistuneet vuodesta 2011 lähtien. Koko maan tilanteeseen verrattuna määrä on selkeästi korkeampi.

Kauhajoella toimivalla Etelä-Pohjanmaan Ensi- ja turvakoti - yhdistyksellä on meneillään mm. naisten hyvinvointia vahvistava ja väkivaltaa ennalta ehkäisevä Jalkautuva Naistyön- hanke, jossa jaetaan asiasta tietoa ja koulutetaan ammatillaisia puuttumaan asiaan.

Maakunnallisessa sote- ryhmässä on haettu hankerahoitusta lähipalveluna toimivalle perhekeskustoiminnalle.

Vuoden 2016 aikana on suunniteltu Suupohjan Ankkuri- toiminta, joka käynnistyy vuoden 2017 alussa. Ankkuri- toiminnan tavoitteena on puuttua varhaisessa vaiheessa ja monialaisesti alle 18-vuotiaiden rikollisuuteen, tehdä ennalta ehkäisevää työtä ja ohjata nuoria ja perheitä oikean avun ja tuen piiriin. Ankkuri- tiimiin kuuluvat poliisi, sosiaaliohjaaja, nuorisotyöntekijä ja psykiatrin sairaanhoitaja. Lisäksi Suupohjan alueelle on koulutettu syksyn 2016 aikana Katusovittelijoita. Katusovittelussa alle 15-vuotias nuori voi sovittaa pienen asianomistajarikoksensa tekemällä yleishyödyllisiä töitä. Toimintamalli on otettu käyttöön Suupohjan alueella ja sitä koordinoi Kauhajoen kaupungin nuorisopalvelujen edustaja Ankkurissa.

Teuvalla kolmannen sektorin toiminta on aktiivista ja monipuolista. Eri urheiluseurat järjestävät liikuntakerhoja ja -tapahtumia lapsille, nuorille ja perheille. Mannerheihin lastensuojeluliiton Teuvan paikallisyhdistys ylläpitää perhekahvilatoimintaa ja Terho-kerhoa, sekä järjestää erilaisia tapahtumia perheille. Eri seurakunnat järjestävät päiväkerhoja, perhekerhoja ja nuorten tapahtumia. Teuvan yhteiskristillinen lapsityötiimi järjestää useamman kerran vuodessa Kids Action- tapahtumia 6-13 -vuotiaille.

Esiopetus on muuttunut velvoittavaksi 1.8.2015 lukien, ja siihen osallistuvat Teuvalla kaikki 6-vuotiaat. Jo aikaisemminkin osallistuminen esiopetukseen on ollut lähes 100%. 3-5 -vuotiaista teuvalaislapsista 75% on varhaiskasvatuspalveluiden piirissä. Osallistumisaste on Suupohjan seutukunnassa samansuuruista. Maan keskiarvoon verrattuna varhaiskasvatuspalveluihin osallistuminen on Teuvalla suurempaa.

Lapsiperheiden elintapaohjaukseen on panostettu käynnissä olevan maakunnallisen Neuvokas Perhe -hankkeen myötä. Hankkeessa on mukana niin kunnan, LLKY:n kuin kolmannen sektorin toimijoita. Eri tahoilla on tarkasteltu mm. ruokailua ja liikuntaa, sekä jaettu informaatiota perheille.

Lapsiperheet saavat kodinhoitoapua. Eri kunnissa on erilaisia järjestämistapoja, eikä yksittäisten palvelujen vertailu kuntien kesken kerron koko totuutta. Eri kunnissa voi olla panostettu muihin palveluihin asiakkaiden tarpeista ja toiveista johtuen.

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiaasta - Indikaattorin mukaan käyntien määrä on vuodesta 2010 vuoteen 2015 jonkin verran vähentyneet, muutos ei kuitenkaan ole tilastollisesti merkittävä.

Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, lastenpsykiatria / 1 000 0 - 12-vuotiaasta - vuodesta 2009 vuoteen 2014 lastenpsykiatrian avohoitokäynnit ovat lisääntyneet yli 240%. Käyntejä on kuitenkin vähemmän kuin Etelä-Pohjanmaalla ja koko maassa keskimäärin. Muihin samankokoisiin kuntiin verrattuna käyntejä on enemmän.

Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 0 - 16-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä - laitoshoidon hoitopäiviä on Teuvalla tässä ikäluokassa vähemmän kuin verrokkikunnissa tai koko maassa keskimäärin. Määrä on vain jonkin verran kasvanut vuodesta 2011 vuoteen 2014. Vuonna 2013 laitoshoitopäiviä on ollut huomattavan paljon verrattuna muihin vuosiin tai verrokkikuntiin.

Lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä 0 - 17-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL) - Vuosien 2011-2015 välillä avohuollollisten tukitoimien määrä ei ole huomattavasti lisääntynyt. Määrä on kuitenkin Teuvalla suurempi kuin verrokkikunnissa tai koko maassa keskimäärin.

NUORET JA NUORET AIKUISET

Tarkastelujakson alkupuolella teuvalaisten nuorten kokemus omasta terveydentilastaan on hieman parantunut, ollen keskimäärin jonkin verran parempi kuin koko maassa. Teuvalaisissa perheissä syödään yhteinen ateria useammin kuin vertailukunnissa (Sastamala, Ähtäri, Suupohjan Seutukunta, samankokoiset kunnat keskimäärin). Samana ajanjaksona teuvalaisten nuorten kokema vanhemmuuden puute on puolittunut.

Teuvalaisten nuorten tupakointi vähenee jatkuvasti, mutta erilaisia tupakkatuotteita kokeillaan entistä useammin. Erityisesti tyttöjen tupakointi Teuvalla on hyvin vähäistä. Huolena on kuitenkin lisääntynyt nuuskan käytön kokeilu.

Ylipainoisuus on kääntynyt selvään laskuun, ja vain muutama prosentti oppilaista on ylipainoisia. Vaikka ylipainoisia oppilaita on aikaisempaa vähemmän, ne joilla ylipainoa on, sitä on ollut jo useamman vuoden ajan ja runsaasti.

Hengästyttävää liikuntaa harrastavien nuorten määrä on jonkin verran laskenut, liikuntaa ei harrasteta joka päivä. Liian monen oppilaan liikunta rajoittuu vain koululiikuntaan. Erikseen on ne nuoret, jotka liikkuvat todella paljon.

Nuorisotoimi tavoittaa toiminnallaan pääsääntöisesti 13 - 18 vuotiaita nuoria. Nuorisotyötä tehdään nykyisin osittain 4H yhdistyksen kanssa yhteistyössä. Nuorisotilat on päihtetön ja turvallinen nuorten vapaa-ajanviettopaikka ja tiloissa on aina aikuinen ohjaaja paikalla. Kunnan joka sektori tarjoaa nuorille kesätyöpaikkoja.

Teuvalla toimiva taidepaja on avoin kaikille 15-29 vuotiaille nuorille. Taidepajalla painotetaan työelämän pelisääntöjen toteutumista. Työelämän vaatimuksien muuttuessa taidepaja kehittää myös arjen/ työajan hallintaa sekä esiintymistaitoja ja sosiaalisia taitoja. Taidepaja on hyvä kohtauspaikka sellaisille nuorille, joita etsivä nuorisotyö ei tavoittaisi muualla. Myös etsivän nuorisotyön rooli siinä tapauksessa, kun henkilön pajajakso päättyy. Taidepaja on myös työtoimintaa niille nuorille, jotka eivät vielä ole valmiita työmarkkinoille/opiskelemaan. Taidepaja on avoin kaikille, kuka vaan voi halutessaan tulla toimintaan mukaan.

TYÖIKÄISET

Elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveysperusteisesti sv-päivärahaa saaneiden 25-64 vuotiaiden osuus/1000 vastaavaikäistä on noussut Teuvalla. Arvo on matalampi kuin E-P:llä ja koko maassa. Arvo on sama kuin Suupohjan seutukunnassa.

Työkyvyttömyyseläkettä saaneiden osuus vastaavasta ikäluokasta on laskenut Teuvalla. Teuva sijoittuu tässä lähelle Etelä-Pohjanmaan tasoa ja alle Suupohjan seutukunnan arvojen. Valtakunnallisesti tarkasteltuna Teuvan luvut ovat valtakunnan arvojen yläpuolella. Kun tarkastellaan työkyvyttömyyden syitä tarkemmin selviää, että tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien, % 16 - 64-vuotiaiden osuus, on kasvanut. Myös mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus on laskenut. Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä vastaavanikäisestä väestöstä saavien osuus on pysynyt samalla tasolla. Teuvalla ollaan em. syistä useammin eläkkeellä kuin Suupohjassa ja Etelä-Pohjanmaalla.

Myönteiseksi voidaan tulkita se, että sairauspäivärahaa saaneiden osuus ikäluokassa on ollut lasku suunnassa. Teuva sijoittuu verrokkien keskiarvon paremmalle puolelle. Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen 25 - 64-vuotiaiden, % osuus vastaavanikäisestä väestöstä on kasvanut.

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidettujen osuus vastaavanikäistä väestöstä on Teuvalla v. 2016 ollut verrokkien pienin. Tilanne on tässä merkittävästi muuttunut positiiviseen suuntaan.

Indikaattoritiedot yllä tarkastelu vuosi 2016, koska 2017 tietoja ei ole.

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Teuvalla on mahdollisuus opiskella kansalaisopistossa erii aiheisiin liittyviä asioita. Työttömien työnhakijoiden määrä on laskenut. Työttömyysprosentti on ollut 11/2017 7,6. Työttömyysprosentti on alle Etelä-Pohjanmaan keskiarvon (7,8). Kunnat maksavat 50% 300 - 999 päivää työmarkkinatukea saaneiden työmarkkinatuesta ja 70 % 1000 päivää saaneiden työmarkkinatuesta. Kunnan maksama euromäärä on pysynyt suurena huolimatta työttömyysprosentin pienemisestä. Aktivointisuunnitelmia on tehty yhdessä Te-toimen kanssa. Kunta on ostanut työttömille kuntouttavaa työtoimintaa palvelukeskus Trillasta ja Teuvalla toimii fyysisesti yksi Trillan pajoista; Teuvan paja. Kuntouttavaa työtoimintaa on ollut Suupohjan liikelaitoskuntayhtymän puolella Trillan lisäksi. Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun palvelua (TYP) on ollut tarjolla työttömille. TYP:n toimintaan osallistuvat Te-toimisto, Kela ja kunta. Sosiaaliohjaaja ja Te-toimiston virkailija ottavat asiakkaan yhdessä vastaan, selvittävät asiakkaan palvelutarpeen, tekevät yhteisen suunnitelman, suunnitelmaa seurataan ja arvioidaan yhdessä. Vuonna 2017 on ollut 20 työttömien terveystarkastusta. Tarkastuksia on tehnyt 1 sairaanhoitaja ja hän tekee Teuvan lisäksi myös muiden LLKY:n alueen kuntien työttömien terveystarkastukset. Tarkastuksiin on ohjautettu TYP:stä, Te-toimistosta ja joku asiakas on hakeutunut itse tarkastukseen.

IKÄIHMISET

Ikääntyneiden palveluissa on tapahtunut merkittävä rakennemuutos. Pitkäaikainen laitoshoido on purettu kokonaan. Tehostettua palveluasumista sen sijaan on lisätty ja päästy siinä suosituksiin. Muutos on ollut merkittävä. Kotona teuvalaisia ikäihmisiä asuu 92 %, joten ollaan suosituksissa. Muutoksen yhteydessä kotihoitoa on vahvistettu lisäämällä kotihoidon henkilökuntaa ja ottamalla käyttöön toiminnanohjausjärjestelmä sekä kehittämällä kotikuntoutusta mm. kotikuntoutusohjaajan aloittaessa työnsä. Omaishoidon tuen piirissä asiakkaiden määrä on kasvanut ja on merkittävästi yli verrokkien (10,4 % > 75-vuotiaista).

LLKY:ssä on osastotoimintaa Kauhajoella, jossa sijaitsee Akuuttiosasto, ja Teuvalla, jossa sijaitsee Kuntoutusosasto. Akuuttiosasto vastaa LLKY:n akuuttiperussairaanhoidosta ja erikoissairaanhoidon jälkeisestä sairaalatason hoidosta. Akuuttiosastolla hoidetaan myös päiväsairala- ja saattohoitopotilaita, sekä uutena toimintana on aloitettu kotisairaalatoiminta. Kuntoutusosasto toimii lonkka- ja polviproteesileikkausten jälkeisen kuntoutuksen yksikkönä sekä aivoinfarktin tai aivoverenvuodon jälkeisen jatkokuntoutuksen yksikkönä. Lisäksi kuntoutusosastolla järjestetään kotona asuvien ikäihmisten tehostetun kuntoutuksen jaksoja ja sotaveteraanien

laitoskuntoutusta.

Ikäihmisten palveluasumista on kehitetty asukkaiden kodiksi visiolla ”asukkaan omannäköinen elämä omassa kodissa”. Visio pohjautuu E-P:n ikäSoten ”Onni asuu kotona” -tavoitteeseen. Palveluasuminen on asukkaidensa koti ja asukkaiden tarpeet ja toiveet ohjaavat päivittäistä toimintaa. Asukkaan itsemääräämisoikeuden kunnioittamiseen, läheisten aktiivisen osallistumiseen asukkaiden elämään, yhteisöllisyyteen asukaskokouksineen, harrastusten lisäämiseen asukkaiden arkeen, ulkoiluun ja ympäristön kodikkuuteen on panostettu.

Vapaaehtoistyö on ollut kehittämisenkohteena ikäihmisten palveluissa. LLKY:ssä on aloittanut työnsä vapaaehtoistyön koordinaattori, jonka tehtävänä on edistää vapaaehtoistoimintaa ja sen käynnistymistä kouluttamalla, ohjaamalla, verkostoitumalla ja tiedottamalla. Vapaaehtoistyö on kohdennettu ensisijaisesti kotona, perhehoidossa ja palvelukodeissa asuville asiakkaille.

Ikäihmisten toimeentulo Teuvalla on merkittävästi kohentunut, kun sitä mitataan pelkkää kansaneläkettä saavien henkilöiden vähenemisellä. Parempi tilanne verrokeista on ainoastaan Sastamalassa. Yksin asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus on pysynyt viiden vuoden takaisella tasolla ja yksinasuvia ikäihmisiä on Teuvalla verrokkeihin nähden vähiten.

Tarkastelukauden aikana on lisätty kuntouttavia ja matalan kynnyksen palveluja. Henkilökuntaa on koulutettu oppisopimuksella kuntoutuksen osaamisalaan. Päivätoiminnan lisäksi jo vakiintunut seniorineuvonta sisältää tietoa ravinnosta, liikunnasta, terveydestä, lääkähoidosta, ikääntyneille suunnatuista palveluista ja sosiaaliturvasta.

Matalan kynnyksen ennaltaehkäisevänä toimintana Kahvila Maitolaiturin tavoitteena on ikäihmisten sosiaalisen yhteisöllisyyden lisääminen ja yksinäisyyden ehkäiseminen ja enempien palvelujen tarpeessa olevien löytäminen sekä heidän ohjaamisensa oikean palvelun piiriin. Toimintaa järjestetään kerran viikossa.

Ikäihmisten hyvinvointia ja itsenäistä suoriutumista on tuettu terveyttä edistävällä liikunnalla ja ravitsemuksella sekä monipuolisilla kulttuuripalveluilla. Ikäihmisten palvelukodeissa on järjestetty kulttuuripitoisia tilaisuuksia sekä seurakunnan järjestämiä hartautilaisuuksia. Ikääntyneiden vajaaravitsemuksen seuranta on jatkuvaa toimintaa.

Merkittävä määrä ikäihmisiä on mukana joko toimijoina tai osallistujina niin seurakunnan kuin eri järjestöjen toiminnoissa. Kansalaisopisto on huomionut ikääntyneen väestön tarjoamalla heille OPH:n rahoittamia opintoseteleitä valikoiduille, yleishyödyllisille kursseille pääsemiseksi ilmaiseksi. Kirjasto osallistui Vanhustenviikon tapahtumaan terveyskeskuksella ja esitteli palveluitaan ikäihmisille. Yhtenä konkreettisena tuloksena osallistumisesta oli kirjastoaineiston säännöllisen lainaustoiminnan aloittaminen kuntoutusosastolle.

KAIKKI IKÄRYHMÄT

Teuvalaisten hyvinvointi kaikki ikäryhmät huomioiden vertailualueisiin nähden on kohtuullinen.

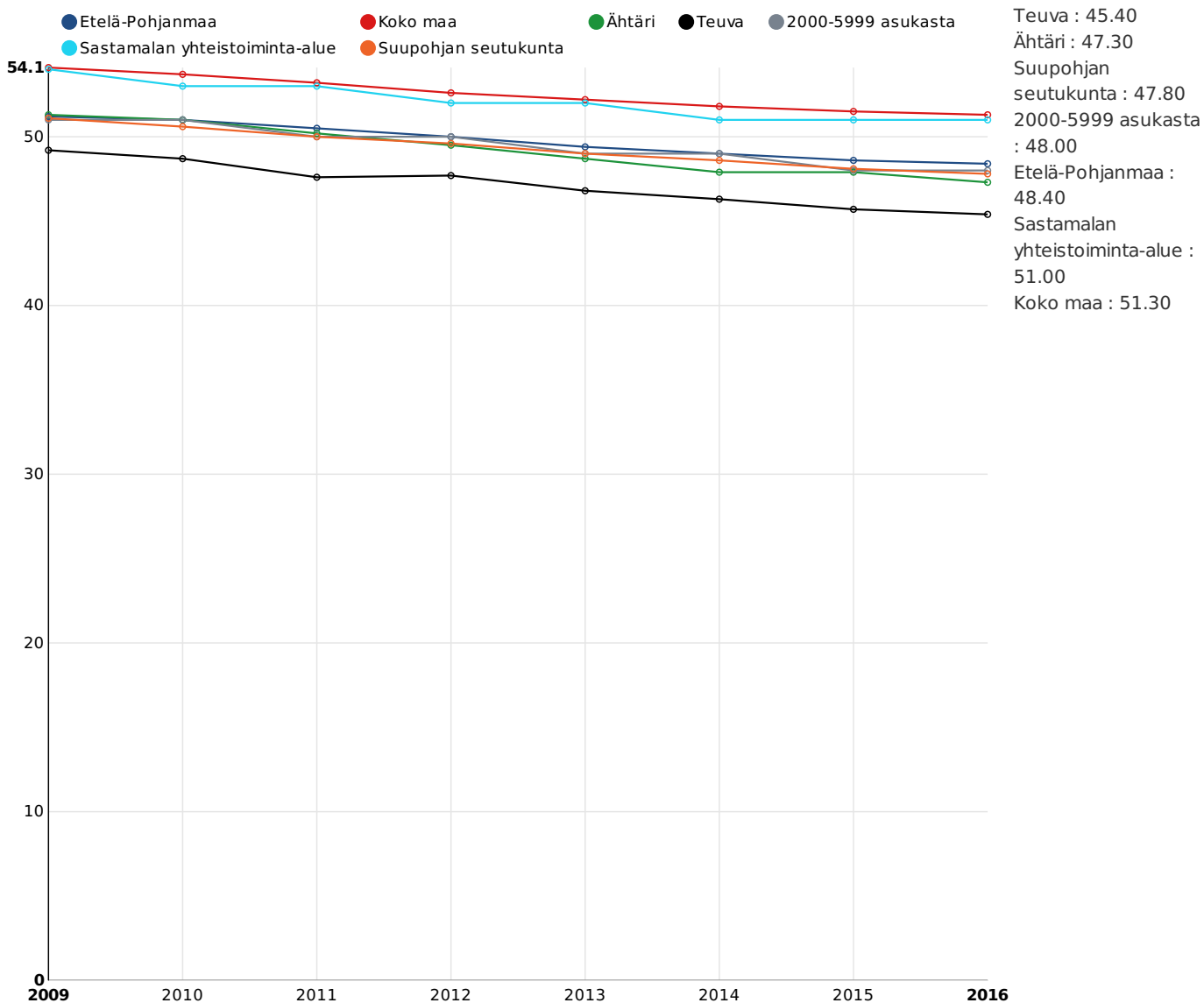
Sairastavuusindeksi on alhaisempi kuin vertailualueilla, paitsi Sastamalassa. Indikaattori näyttäisi hienoista nousua

Turvallisuuskäytännöistä Teuva on vertailualueiden turvallisimpia paikkoja. Siitä huolimatta useissa indikaattoreissa suunta on negatiivinen. Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset, liikenne-rikokset, rattijuopumus- ja tapaukset ja kaikki poliisin tietoon tulleet huumausainerikokset ovat lisääntyneet. Rattijuopumus- ja tapauksissa Teuva on vertailualueita huonommassa tilanteessa.

Pitkäaikaistyöttömyys on Teuvalla kasvussa, mutta silti vertailukuntiin nähden luku on alhaisin. Alkoholijuomien myynti on ollut viimeisen viiden vuoden ajan hienoisessa laskussa. Liikenne-rikokset sekä liikenneturvallisuuden varaantamiset ovat viimeisen viiden vuoden aikana niin ikään vähentyneet. Liikenneturvalisuustyöryhmä osallistuu Suupohjan alueen liikenneturvallisuuksien suunnitelman laadintaan.

Kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia on toteutettu mm. uusien kuntalaisten infotilaisuudella, kyselyllä uusille kuntalaisille sekä Suomi100-juhlavuoden aikana järjestetyillä tapahtumilla ja tempauksilla. TeuvanON toimii aktiivisesti tiedonvälityskanavana kuntalaisille. Teuvalla on useita vireitä yleisätapahtumia vuoden aikana kuten Eloystit, Sauna-ajot ja Ars Nova Botnica -taidenäyttely.

25 - 64-vuotiaat, % väestöstä

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2018

4 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Teuvan kunnan strategia on laadittu tasapainotetun tuloskortin muotoon. Kunnanvaltuusto hyväksyi uuden tuloskortin kesäkuussa 2014.

Visio 2020 on voimassa olevassa kuntastrategiassa määritelty näin: ”Teuvalla on toimivat lähipalvelut ja vireä elinkeinoelämä. Täällä on hyvä asua ja yrittää. Yhteisöllisyyttä ja juuriamme arvostaen elämme ajassa. Elinvoimaisena kuntana hyödynnämme uusinta teknologiaa ja tietoliikenneyhteyksiä.”

Voimassa olevassa kuntastrategiassa strategisia menestystekijöitä ovat toimintaympäristömuutosten ennakointi, kuntatalous, yhteistyö ja kumppanuus, toimiva ja ohjattavissa oleva palvelujärjestelmä, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, yrittäjyyden vahvistaminen, vetovoima työikäisten ja nuorten keskuudessa sekä kiinteistöjen hallinta.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi strategiseksi tavoitteiksi on asetettu hyvinvoinnin ja itsenäisen suoriutumisen edistäminen sekä terveyserojen kaventaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen, mielenterveyden edistäminen ja päihteiden käytön vähentäminen. Kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen näkökulma pyritään ottamaan huomioon kaikessa suunnittelussa.

Strategisten tavoitteita toteutetaan hyvinvointisuunnitelman mukaisesti.

5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

- Talousarvio vuodelle 2017 ja taloussuunnitelma vuosille 2018-2020
- Toimintakertomus 2016
- Turvallisuussuunnitelma 2014 -
- Terveysliikunnan toimenpideohjelma 2016-2017
- Lastensuojelun avohuollon ja perhetyön kehittämissuunnitelman loppuraportti
- Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän mielenterveys- ja päihdestrategia 2011-2015
- Suupohjan alueen ehkäisevän päihdetyön strategia koulu- ja nuorisotyöhön vuosille 2009-2012
- Perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyn toimintaohjelma
- Neuvolan, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon sekä ehkäisevän suun terveydenhuollon toimintaohjelma vuosille 2012-2013 yhteistyössä sosiaalitoimen ja sivistystoimen kanssa
- Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma vuoteen 2020 ja toimenpideohjelma 2016-2020
- Suupohjan seudun kotouttamisohjelma
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- Uudet opetussuunnitelmat perusopetuksessa ja lukiossa 1.8.2016 alkaen
- Teuvan Varhaiskasvatussuunnitelma 1.8.2017 alkaen

Maakunnalliset strategiat ja ohjelmat

- Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategia
- Ympäristöstrategia 2014-2020
- Kulttuuristrategia 2014-2020
- Kulttuurin kansainvälistymisohjelma 2013-2016

STM:n laatusuositukset

- Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi, STM 2013:11
- Kouluterveydenhuollon laatusuositus, STM oppaita 2004:8
- Terveyden edistämisen laatusuositus, STM 2006:19
- Lastensuojelun laatusuositus, STM 2014:4
- Mielenterveyskuntoutujien asumispalveluja koskeva kehittämissuositus, STM 2007:13
- Päihdepalvelujen laatusuositukset, STM oppaita 2002:3
- Vammaisten ihmisten asumispalveluiden laatusuositus, STM oppaita 2003:4

Kansallisia ohjelmia (THL)

- Terveys 2015 -kansanterveysohjelma
- Muutosta liikkeellä! Valtakunnalliset yhteiset linjaukset terveyttä ja hyvinvointia edistävään liikuntaan 2020
- Suomalaiset ravitsemussuositukset
- Kansallinen lihavuusohjelma 2012-2018
- Alkoholiohjelma
- Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma
- Mieli - kansallinen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2009-2015
- Kansallinen lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisyn ohjelma
- Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma 2010-2015
- Kansallinen muistiohjelma 2012-2020
- Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma (Kaste) 2012-2015

6 Hyvinvointisuunnitelma

TERVEYDEN, HYVINVOINNIN JA ITSENÄISEN SUORIUTUMISEN EDISTÄMINEN

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
---------	----------------------------	-----------	-------------------

Terveyttä edistävän liikunnan ja omaehtoisen liikunnan edistäminen	Liikunnan painottuminen terveyttä edistävään toimintaan, arkiliikuntaa suosivan ympäristön kehittäminen, erityisryhmät huomioiden/Liikuntatoimi ja tekninen toimi	Vapaa-aikatoimen ja teknisen toimen henkilöstö, kansalaisopisto, kolmas sektori	Kouluterveyskysely 2017 , tapahtuma-aktiivisuus ja osallistumismäärä Uinti- ja pyöräilykampanja Ops:ssa 1h lisää liikuntaa viikossa 7-luokalle Välituntiliikuntaa tehostettu
	Liikuntapalveluiden ja terveydenhuollon yhteistyön tehostaminen mm. liikuntaneuvontaa vahvistamalla; Liikuntaneuvontahanke, Neuvokas perhementelmä / Liikuntapalvelut ja terveystoimi	Terveydenhuollon ja liikuntatoimen henkilökunta, PLU, hankerahoitus	Sairastavuusindeksit Poikkihallinnollinen Voimaa vanhuuteen työryhmä perustettu
Terveellisen ravitsemuksen ja ravintotottumusten edistäminen	Oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyn sekä ruokaosaamisen tukeminen kouluruokailun kautta / sivistystoimi, ruokapalvelut	opetushenkilöstö, ruokapalveluiden henkilökunta	Kouluterveyskysely 2017
	Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa tuetaan lasten terveyttä edistäviä elintapoja ja perheiden kasvatustehtävää ravitsemuskasvatuksella/Sivistystoimi	Varhais-kasvatuksen ja esiopetuksen henkilökunta	Lasten ja koululaisten painotilastot
	Ikäihmisten palveluissa vajaan ravitsemuksen tunnistaminen ja siihen puuttuminen/Ikäihmisten palvelut	Hoidon ja hoivan henkilökunta	MNA ja RAI-mittarit
	Ikäihmisten suuhygienian kehittäminen henkilökunnan koulutuksella ja tiedotustilaisuuksilla/Ikäihmisten palvelut	Hammashoidon, kotihoidon ja asumisyksiköiden henkilökunta	Asiakastytytyväisyyskyselyt
Omatoimisuuden tukeminen ja vastuunottaminen itsestä	Kotikuntoutuksen kehittäminen ikäihmisten palveluissa/Ikäihmisten palvelut	Kuntoutusohjaajat ja kotihoidon henkilökunta	Kotona asuu 94 % 75 vuotta täyttäneistä
	Palveluasumisessa valinnanvapauden lisääminen ja omaisten aktivointi/Ikäihmisten palvelut	Asumispalveluyksikköjen henkilökunta, omaiset	Asiakastytytyväisyyskyselyt
Terveyserojen kaventaminen	Terveydenhuollon toimintaa ohjaavat Kaste-hankkeen keskeiset tavoitteet: riskiryhmien osallisuuden edistäminen, ehkäisevän työn ja varhaisen tuen vaikuttavuus sekä perheväkivallan ehkäisy. Kansansairauksien hoidossa	Terveyden- ja sosiaalihuollon henkilökunta, Kaste-ohjelma	Sairastavuus- ja kansantauti-indeksit lähenevät maan keskiarvoa

	noudatetaan kansallisia ohjelmia/Terveystoimi		
--	---	--	--

SYRJÄYTYMISEN EHKÄISEMINEN

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen ja vanhemmuuden tukeminen	Varhainenpuuttuminen / tukeminen ja matalan kynnyksen palvelut/ kaikki hallintokunnat/LLKY	Peruspalvelut ja kolmas sektori, lapsiperheiden kotipalvelun vahvistaminen yhdellä työntekijällä, Suupohjan Ankkuritoimintamenetelmä ja katusovittelu, Lape-hanke	Kouluterveyskysely 2017 , alaikäisten rikostilastot, koulupudokkaiden määrä / koulutuksen ulkopuolellejäävien 17-24-vuotiaiden osuuden väheneminen
	Vanhemmuuden haasteissa auttavan tiedon jakaminen, perhetyössä otetaan käyttöön perheiden omassa kodissa tapahtuva perhekuntoutusmenetelmä / LLKY ja Sivistystoimi	Peruspalvelut ja kolmas sektori, psykiatrinen sairaanhoitaja lastensuojelussa	Lasten kodin ulkopuoliset sijoitukset
	Kiusaamisenvastaista toimintakulttuuria vahvistetaan varhaiskasvatuksessa ja kouluilla sekä nuorisotyössä/Kaikki hallintokunnat ja LLKY	Varhaiskasvatuksen, koulujen ja nuorisotoimen sekä sosiaalityön henkilökunta sekä MLL	Kouluterveyskysely 2017 ja KIVA-koulukyselyt 2krt/v
	Lasten ja nuorten osallistaminen koulutyössä aikaisempaa enemmän esimerkiksi oppilaskuntatoiminnan avulla. Myös lasten ja nuorten aktivoiminen toimintaan ja vaikuttamiseen vapaa-ajalla / sivistystoimi, kunta	Uuden toimintakulttuurin vahvistamista koko henkilökunnan kautta	Kouluterveyskysely 2017 , haastattelut Ops:n mukaisesti nuorten osallistamista lisätty koulussa Nuorisovaltuusto aloittanut toimintansa
Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen	Osallistumimaksujen alennukset työttömille / Kansalaisopisto ja kunta	kansalaisopiston ryhmät / uimahalli	osallistujamäärät Opistossa 28 opiskelijaa vuonna 2017
	Asiakaslähtöisyyden huomiointi kaikessa toiminnassa / kunta ja LLKY	koko henkilöstö	Asiakas- ja kuntalaiskyselyt sekä palautteet kuuulemistilaisuuksissa
Työttömien hyvinvoinnin edistäminen	Asiakkaiden kohtaamista lisätään aikuissosiaalityössä	Resurssia vapautuu perustoimeentulotuen siirtyessä Kelalle	Tehtyjen suunnitelmien ja palvelutarpeiden arviointien määrät: -2017 aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijä tehnyt 53 palvelutarpeen arviointia, joista 42 on johtanut asiakassuunnitelmaan
	Työttömien laajat terveystarkastukset	1 terveydenhoitaja	Tehtyjen tarkastusten määrä suhteessa kohderyhmään. 2017 tehty 20 tarkastusta.

	Aikuisten ja nuorten työllisyyspalvelujen kehittäminen/Suupohjan koulutuskuntayhtymä ja kunta	Palvelukeskus Trilla, Työvoiman palvelukeskus (TYP)	Työttömyysasteet, aktivointiasteet, työmarkkinatuen kuntaosuus -työttömyysaste 11/2017 (7,6 %) -keskimääräinen aktivointiaste 48,1 % -työmarkkinatuen kuntaosuus 163 330 e
--	---	---	--

MIELENTERVEYDEN EDISTÄMINEN JA PÄIHTEIDEN KÄYTÖN VÄHENTÄMINEN

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Perustason ja matalan kynnyksen palvelujen vahvistaminen. Päihde- ja mielenterveystavoitteet ovat painopisteenä kaikessa sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnassa.	Päihdepalvelujen vahvistaminen/suuntaaminen palkkaamalla päihdehuollon ohjaaja, jonka toimenkuvaan sisältyy ehkäisevä päihdetyö/ sote-uudistuksessa määriteltävä vastuutaho	Kunnat/LLKY/Maakunta	Toteutunut kyllä/ Ei ole palkattu
	Kotiin annettavan intensiivisen tuen kehittäminen nuorille, joilla elämänhallinta hukassa/ kunta ja LLKY	Päihdehuollon ja etsivän nuorisotyön henkilöstö	Etsivän nuorisotyön tilastot -229 asiakastapaamista 2017 (samaa henkilöä on voitu tavata useamman kerran)
	Palvelu- ja hoitoketjujen tarkentaminen. Työttömien terveystarkastukset / LLKY ja kunnat	TE-keskus-Etsivä nuorisotyö- Päihdetyö-Kotikuntoutus- Terveystoimi, Nuorten ehkäisevä päihdetyöryhmä	Mielenterveyden ja päihdeongelmien mittareiden kehitys Huhu tunnit vuosittain 6. ja 8. luokkalaisille
Nuorten päihteiden käytön vähentäminen	Ehkäisevän päihdetyön toimenpiteet/ Päihdetyöntekijät yhteistyössä koulu- ja nuorisotoimen kanssa/LLKY ja Sivistystoimi	Ehkäisevän päihdetyön työryhmä/ Päihdehuollon ohjaaja/Etsivä nuorisotyö/Ehyt ry	Kouluterveyskysely 2017
Mielenterveysasiakkaiden laitoshoidon hoitopäivien ja tehostetun palveluasumisen vähentäminen ja ehkäiseminen	Kotiin annettavan tuen vahvistaminen/LLKY	Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö	Laitoshoidon hoitopäivien ja tehostetun palveluasumisen asumispäivien määrä Psykiatrialla tammi-marraskuu 2017 (aikuiset) 523 hoitopäivää.

KUNTALAISTEN HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN NÄKÖKULMA HUOMIOON KAIKESSA SUUNNITTELUSSA

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Hyvinvoinnin edistämisen johtamisjärjestelmän kehittäminen ja juurruttaminen	Hyvinvointikoordinaattorin palkkaaminen seutukunnallisesti/kunnat	Seutukunnan kunnat	Toteutunut Kyllä / Ei
	Kuntalaisten ja järjestöjen osallisuuden vahvistaminen		Toteutunut Kyllä / Ei

	valtuustokausittaisen kertomuksen suunnittelussa/Hyvinvointityöryhmä		
	Hyvinvointityöryhmän kokoontuminen säännöllisesti aihepiireittäin kuullen kentän asiantuntijoita/Hyte-ryhmä	Hyvinvointityöryhmän jäsenet ja kunnan/LLKY:n henkilökunta	Toteutunut Kyllä / Ei

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

7 Suunnitelman laatijat

Suunnitelma on laadittu kunnan eri hallintokuntien edustajista koostuvan hyvinvointityöryhmän toimesta. Kertomuksen laadintaan ovat osallistuneet vapaa-aikasihteeri Annukka Käkelä, apulaisrehtori Maija-Liisa Saksa, kirjastonjohtaja Aki Rossi, varhaiskasvatusjohtaja Leena Kittilä, ruokapalvelupäällikkö Anne Niemelä, teknisen toimen päällikkö Jukka Palomäki, hallintojohtaja Marko Lähde, kunnanjohtaja Veli Nummela sekä sivistysjohtaja Pauliina Niemi, joka on toiminut työryhmän puheenjohtajana ja sähköisen hyvinvointikertomuksen pääkäyttäjänä.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymäedustajina työryhmässä ovat osastonhoitaja Jaana Harhala, johtava sosiaalityöntekijä Tarja Seppälä sekä kuntouttavan osaston osastonhoitaja Mervi Latomäki.

8 Suunnitelman hyväksyminen

Hyvinvointikertomus ja sen sisältämät hyvinvoinnin edistämisen suunnitelmat valmistellaan osana kunnan talouden ja toiminnan suunnitteluprosessia ja ovat hyvinvointityöryhmän ehdotuksia, jotka valmistellaan valtuustolle. Valtuuston tulee hyväksyä ne toiminta- ja taloussuunnitelman sekä talousarviokäsittelyn yhteydessä. Suunnitelmaa hyödynnetään kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa sekä käyttösuunnitelmissa.